

רע"פ 4246/16 - אנז'לה מויסייב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 4246/16

לפני: המבקשת:
כבוד השופט א' שהם
אנז'לה מויסייב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, בעפ"ג 8294-02-16, מיום 1.5.2016, שניתן על ידי כב' השופטים י' גריל - שופט בכיר; כ' סעב; ו-א' לוי

בשם המבקשת: עו"ד לירן זילברמן

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטים י' גריל - שופט בכיר; כ' סעב; ו-א' לוי), בעפ"ג 8294-02-16, מיום 1.5.2016, בגדרו התקבל חלקית ערעורה של המבקשת על גזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופט ע' קוטון), בת"פ 66860-12-14, מיום 14.1.2014.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 5.7.2015, הורשעה המבקשת, על בסיס הודאתה במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן, בעבירה של קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415, בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). מכתב האישום המתוקן עולה, כי

המבקשת, אשר מתגוררת בעיר נתניה, פוטרה מעבודתה בחודש מאי 2009 וביקשה לקבל דמי אבטלה מהמוסד לביטוח לאומי. לצורך כך, הגישה המבקשת תביעה לקבלת דמי אבטלה, והחלה להתייבב בלשכת התעסוקה בעיר נתניה החל מיום 11.5.2009. לטענת המאשימה, סיכמה המבקשת עם פקידת רישום בלשכת התעסוקה בעיר אור עקיבא (להלן: הפקידה), להונות את המוסד לביטוח לאומי, באופן הבא: המבקשת שינתה את כתובת מקום מגוריה הרשומה במשרד הפנים לרחוב שזר בעיר אור עקיבא, הגם שמעולם לא התכוונה לגור שם, כדי שתביעתה תועבר לסמכות טיפולה של הפקידה. החל מיום 23.6.2009 ועד ליום 17.12.2009, קיבלה המערערת דמי אבטלה מבלי שהתייבבה בפועל בלשכת התעסוקה, תוך שהפקידה מציגה בפני המוסד לביטוח לאומי מצג כוזב כאילו התייבבה המבקשת כנדרש. בסך הכל, קיבלה המבקשת במירמה סכום של 9,673 ₪, מבלי שהייתה זכאית לקבלו.

לאחר שהורשעה, הופנתה המבקשת לשירות המבחן, לצורך קבלת תסקיר בעניינה. בהתאם לסיכום בין הצדדים, שירות המבחן נתבקש להתייחס, בין היתר, לאפשרות של סיום ההליך תוך הימנעות מהרשעה.

3. בפתח גזר הדין, התייחס בית משפט השלום לטיעוני הצדדים כפי שהוצגו בפניו, וכן לתסקיר שירות המבחן. בתסקיר פורטו נסיבותיה האישיות המורכבות של המבקשת, מהן התרשם בית המשפט כי חייה לא היו פשוטים, וכי במשך שנים רבות היא מגדלת בגפה את בנה היחיד אשר שוחרר לאחרונה משירות צבאי. צוין, כי המבקשת נטלה אחריות מלאה על מעשיה, והביעה צער על התנהגותה, אשר נבעה ממצוקה כלכלית. שירות המבחן העריך, כי במצבי דחק ממשיים עשויה המבקשת לשוב להתנהלותה השלילית, אולם לצד זאת קיימים גורמים אשר מצמצמים את הסיכון לכך, ביניהם גילה של המבקשת; מאמציה לניהול שגרת חיים יציבה; מודעותה לבעייתיות שבהתנהגותה; וכן הרתעתה של המבקשת מעצם קיומו של ההליך המשפטי. המבקשת הביעה חשש מפני הרשעה פלילית, שעלולה לשבש את התפתחותה המקצועית בתחום הפסיכולוגיה, בו היא השקיעה מאמצים רבים, אולם לא הציגה מסמך לפיו עלולה להיגרם פגיעה קונקרטית בעבודתה. עם זאת, המליץ שירות המבחן לבטל את הרשעתה, ולהשית עליה ענישה שיקומית בדמות צו שירות לתועלת הציבור, וכן תשלום התחייבות כספית.

בית משפט השלום התייחס לחומרת מעשיה של המבקשת, וציין כי "עסקינן בהתנהלות נפסדת", אשר פוגעת באמון הציבור ובקופה הציבורית, וגורמת לאנשים ישרי דרך לחוש כי הם מנוצלים בניגוד לאחרים המצליחים "לנווט" את דרכם ללא מאמץ. לצד הקולה, נתן בית המשפט את דעתו לכך שמידת הפגיעה בערכים המוגנים אינה קשה במיוחד, נוכח העובדה שהמבקשת הייתה זכאית מלכתחילה לקבלת דמי אבטלה, וכי אין המדובר בסכום גבוה "בצורה קיצונית". לאחר שסקר בית המשפט את התנאים שנקבעו בפסיקה להימנעות מהרשעה, קבע כי אין להימנע מהרשעה במקרה דנן, ומשכך יש להותיר את הכרעת הדין על כנה. בנוסף, נקבע כי מתחם העונש לו עתרה המאשימה, אשר נע בין מאסר על תנאי וקנס משמעותי לבין מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות לצד מאסר על תנאי וקנס משמעותיים, הינו "סביר בנסיבות העניין".

לצורך קביעת עונשה של המבקשת, התחשב בית משפט השלום בכל האמור לעיל, תוך הענקת משקל "נכבד ביותר" להודאתה בהזדמנות הראשונה, אשר מגלמת נטילת אחריות והבעת חרטה. כמו כן, נתן בית המשפט את דעתו למספר פסקי דין שניתנו לאחרונה בהם נידונו מעורבים אחרים באותה פרשה, ולשיהוי ה"קיצוני למדי" בהגשת כתב האישום בעניינה של המבקשת. על בסיס שיקולים אלו, גזר בית משפט השלום על המבקשת את העונשים הבאים: 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל תעבור המבקשת, בתוך שנתיים, את העבירה בה הורשעה; וקנס בסך של 10,000 ₪, או 20 ימי מאסר תמורתו.

4. על גזר דינו של בית משפט השלום, הגישה המבקשת ערעור לבית המשפט המחוזי, המכוון הן כנגד עצם הרשעתה בדין, והן כנגד רכיב הקנס שהושת עליה. בית המשפט המחוזי קבע כי המבקשת אינה ממלאת אחר התנאים הנדרשים בהלכה הפסוקה להימנעות מהרשעה, אולם בהתחשב בנסיבותיה האישיות ובשיהוי הניכר בהגשת כתב האישום בעניינה, ראה להקל עמה ברכיב הקנס שהושת עליה. לפיכך, הפחית בית המשפט המחוזי את סכומו של הקנס ל-4,000 ש"ח, או עשרה ימי מאסר תמורתו.

הבקשה לרשות ערעור

5. ביום 28.5.2016, הוגשה בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. בבקשת רשות הערעור טענה המבקשת כי עניינה מעלה שאלה עקרונית ורחבת היקף, העוסקת במציאת פתרון לבעיה שנוצרת בשל קשיחות הכללים הקבועים בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981 (להלן: חוק המרשם הפלילי או החוק). לטענתה, "המשמעות האופרטיבית של "אי הרשעה" היא כי ההרשעה מתיישנת במועד פסק הדין", ונמחקת מגיליון הרישום הפלילי בחלוף 5 שנים, בעוד ש"הרשעה" מתיישנת (באם אין עונש מאסר ובאופן כללי מבלי לדוש בעבירות ספציפיות) בחלוף שבע שנים מיום פסק הדין", ונמחקת בחלוף 10 שנים נוספות. נוכח האמור, סבורה המבקשת, כי קיים "פער" לא הגיוני ובלתי צודק בין מי שההליך בעניינו הסתיים בהימנעות מהרשעה ו"התיישן" על אתר, לבין מי שההליך בעניינו הסתיים בהרשעה, ויתישן אך בחלוף 7 שנים. חוסר הצדק מתעצם, לגישה, מקום בו ההליך נמשך תקופה ארוכה בשל הגשת כתב אישום בשיהוי ניכר, או מסיבות אחרות שאינן תלויות בנאשם. לאור זאת, מציעה המבקשת, כי בית משפט זה יקבע כי "הדיבר" מיום מתן פסק הדין" בסעיף 14 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, אינו חוקתי", וכי ניתן יהיה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לקבוע כי תקופת ההתיישנות תחל במועד שקודם ליום מתן פסק הדין. כך, יקל בית המשפט, במידת מה, על מי שהיו בנקודת זמן מסוימת "כבר אחרי" הכתם הפלילי "שדבק בהם", אילו הייתה ה"מערכת" עובדת "ביתר נחרצות".

דיון והכרעה

6. הלכה ידועה היא, כי בקשות לרשות ערעור ב"גלגול שלישי" בפני בית משפט זה, תתקבלנה במשורה ובמקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית או סוגייה ציבורית רחבה, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך, או כאשר קיים חשש מפני עיוות דין או אי-צדק ממשי שנגרם למבקש (רע"פ 4097/16 מחמוד נ' מדינת ישראל (24.5.2016); רע"פ 3182/16 ליטן נ' מדינת ישראל (23.5.2016); רע"פ 3202/16 בן נחום נ' מדינת ישראל (18.5.2016)). לאחר שעיינתי בבקשה שלפני ובצרופותיה, סבורני כי אין מתקיימות במסגרתה אמות המידה המצדיקות מתן רשות ערעור, ומשכך אין בידי להיעתר לה.

7. למעלה מן הצורך אוסיף, כי גם לגופו של עניין, דין הבקשה להידחות. בית משפט זה עמד, לא אחת, על האופן שבו מוגדרות תקופות ההתיישנות השונות, בהתאם למידת העונש אשר נגזר על האדם בגין הרשעתו. ככל שעונש המאסר בפועל, או עונש המאסר המותנה שהופעל, ממושך יותר – כך תקופת ההתיישנות של ההרשעה ארוכה יותר. לגבי קטינים, נקבעו תקופות התיישנות קצרות יחסית, במטרה לסייע בשיקומם ובהשתלבותם בחברה (סעיף 14 לחוק המרשם הפלילי. ראו גם: דנ"פ 9384/01 אל נסאסרה נ' לשכת עורכי הדין של מדינת ישראל - הועד המרכזי (15.11.2004); בג"ץ 93/1935 מחפוד נ' השר לענייני דתות (31.1.1994)). אין תימה, אפוא, כי הליך שמסתיים בהימנעות מהרשעה, "יתישן" בתוך תקופה קצרה יותר. כמו כן, בהתאם לסעיף 16 לחוק המרשם הפלילי, מהווה ה"מחיקה" שלב נוסף ומאוחר יותר להתיישנות, גם הוא יוצר מדרג מסוים, ממחיקת הרשעה כאמור בסעיף 16(א)

לחוק, ועד למחיקת מידע על צווים שניתנו ללא הרשעה כאמור בסעיף 13, אליו מפנה סעיף 16(ב) לחוק. אשר לטענה כי ניתן להקל עם מי ש"ניזוק" בשל "עיצובים בירוקרטיים", בדרך של ביקורת שיפוטית, דינה אף הוא להידחות. אותו "כתם פלילי" לו טוענת המבקשת, אינו קם יש מאין, אלא לאחר שהורשע אדם בעבירה, היינו מיום מתן פסק הדין בעניינו. כידוע, לעיצובים שאינם תלויים בנאשם, ביניהם שיהוי ניכר בהגשת כתב האישום, תינתן התייחסות, לפי שיקול דעתו של בית המשפט, במסגרת גזר דינו.

8. אשר על כן, דין הבקשה להידחות.

ניתנה היום, כ"ג באייר התשע"ו (31.5.2016).

ש ו פ ט